

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELNIK MINDEN VASÁRNPAL REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.
Fél évre	4 "
Egész évre	8 "
Egyes szám ára	20 fill.

Felolós szerkesztő:
ZÁDORV KÁROLY.
Lap kiadó tulajdonos:
FIGULI ANTAL.

A lap szemeli részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a Kiadóhivatalhoz küldendők.

Hirdetések, valamint nyilattéri közlemények árszabály szerint számíttatnak.

A népoktatás ujjászervezése.

Nem szoktunk országos érdeket érintő nagydolgok tárgyalásával nagyképszerűsködni. Egy hetilap szükkeretében ilyen kérdések vitatása bele se illeszthető. A helyi közdolgok ismertetésével és tárgylagos bírálatával megfelelőleg teljesíti feladatát egy vidéki heti lap. Hogy ezuttal a népoktatás országos érdekü ujjászervezéséről szölünk, ezt azért tesszük, mert mélyen bele vág ami helyi kulturális, a mi szociális életünkbe.

Az országgyűlés most tárgyalja az 1908. évi költségvetést. Apponyi Albert gróf vall- és közoktatásügyi miniszter mult szerdán terjesztette elő a magyar nemzeti kultura hiányos, dűledező épülete kiépítésének helyesléssel fogadott tervezetét, mint alkotó munkásságának, legelső és legfontosabb teendőjének mélyreható és kulturánk egész területét átfogó programját, melynek nagy arányai és szilárd alapvezetése kulturális fejlődésünk örömmel üdvözölt feltételét s egyben aktuális ismertetésünk tárgyát képezi.

Bejelentette a miniszter, hogy igen rövid időn belül, néhány nap mulva a t. Háznak benyújtja a törvényjavaslatot az elemi népoktatásnak ingyenességéről. Ez a törvényjavaslat nemcsak szociális kötelességet fog teljesíteni, amelylyel minden kulturállam a tankötelezettséggel egyetemben tartozik az ő népességének, hanem hathatósan ki fogja egé-

sztíteni a nemzeti garanciáknak azt a rendszerét, mely az 1907. XXVII. t.-c.-ben le van fektetve és a tanfelügyelet szempontjából is nagy fontossággal fog birni, mert egy csomó lélekölő bürokratikus munkának elvégzése alól fel fogja menteni a tanítókat.

A szociális intézkedésekre vonatkozó programja ismertetésénél kiemelte, hogy az idők intő szava, szociális és ezzel összekötött politikai fejlődésünk arra intenek és arra készítetnek, hogy be nem várhatjuk azoknak, akik most gyermekkorban vannak, nagyobb művelésre való emelését, hanem foglalkozni kíván és foglalkozik nagyon intenzíven és nagyon rendszeresen a felnöttek oktatásának szervezésével. A költségvetésben már e célra 50.000. korona van felvéve, 50.000. korona összeget vett fel annélkül, hogy akkor, amikor ezen összeg beállítását javaslatba hozta és elérte, még egész világos képe lett volna arról, hogy azt miként kívánja felhasználni. Javaslatba hozta csak azért, mert érezte, hogy ezen a téren tenni kell. Azóta már rendszeres előmunkálat folyt a minisztériumban, és kezdenek előtte kidomborodni a körvonalaia felnöttek oktatása azon rendszerének, amelyet keresztülvinnünk kell, nemcsak azért, hogy az általános műveltséget már a most működő generációban terjesszük, hanem az értis, hogy azoknak a romboló munkáját ellensúlyozza és ellensúlyozzuk, akik bennünket a felnöttek oktatásában megelőzték.

Mert szellemi téren, a szellemi működés és konfliktusok terén az a hite, hogy ott nem az elnyomás és az erőszak, hanem az egészséges verseny, az egészséges konkurencia, az egészséges erőknak életrehívása és azok működésének irányítása által kell dolgozni. Lehetetlen, hogy ebben a nemzetben ne legyenek tulnyomóan, ne birjanak tulhatalommal az egyes izgatókkal szemben azon elemek, amelyekben a nemzet óriási többségének vallásérkölcsi és hazafias felfogása él. Ezeknek az erőknak, amelyek a nemzet ezen közös erkölcsi kincsétől telítve vannak, szervezése, felhasználása, a felvilágosodásnak nagy munkája: ez képezi célját azon szervezetnek, amelyet létesíteni kíván és amely egyszersmind a legelső fokon a néptanítók hivatását is kifogja tágitani, jövedelmeiket is fogja némileg emelni, de nagyban és egészben véve a magyar nemzeti társadalom magyar nemzeti jellegét konszolidálni van hivatva és bennünket az európai kulturnemzetek közé emelni.

A közoktatásügyi politikának a szociális alapelve az, hogy az iskola mindenki számára hozzáférhető legyen, úgy, hogy senki semmiféle okból meg ne fosztassék az iskolázástól. Ennek a szociális alapelvnek tesz eleget az ingyenes népoktatás; annak törvénybeiktatásával a magyar törvényhozás a jogos szociális követelmények kielégítése terén egy óriási lépéssel halad előre.

Természetesen, ennek a szociális alapelvnek a megvalósítására nem elegendő az ingy-

„PETROZSÉNYI és VIDÉKE” TÁRSASÁGA.

„K E A N”.

Zimankós decemberi éj borult a kis felvidéki városra. A kihalt utcák eszűsöz járőin alig kocogott egy-két járókelő. A házak apró, jégvirágos ablakaiból csak itt-ott sugárzott ki egy kis halvány fénysáv.

A kaszinó olvasó terme is elsötétült, csak az egyik fehér asztal mellett ült egy négyes társaság: a járásbíró, a pénzügyi biztos, a telekkönyvvezető és az orvos, csupa garzon-ember, akiket odahaza vár ugyan a befűtött legényszoba, de barátságos, meleg otthon nem.

Már harmadizban tette meg indítványát a hazamenésre a járásbíró, mikor az ajtó nagy robajjal föltárul és egy férfi ugrik be.

— K e a n E d m u n d, drámai művész vagyok.

Megállt egy helyben, talán várta a hatást, amit váratlan megjelenése keltett. Ami nem is maradt el. A társaság tagjai előbb meglepődve néztek a jövevényre, de aztán ez a meglepődés szánakozó mosolynak adott helyet.

Az idegen ugyanis nagyon nyomoruságos állapotban volt. Kora úgy ötven év körüli, arca beesett, sovány, némi szint csak a szoba melege csalt rá. De egész testében reszketett. Vékony lábszárai meg-megrogytak, mialatt tétova tekintettel bámult maga elé. Egyszerre fölvette hosszú, összecsapzott fejét és erőyes hangon kezdte:

— Igenis, kérem, én Kean Edmund vagyok. Shakespeare, Schiller, Dumas, Molière, Katona, Vörösmarty, Czákó és a többi klasszikus interpretátora ... úgy lá-

tom, ebben nem is kételkednek az urak ... Hanem, hanem, most legyen szives valamelyik és parancsoljon nekem egy kis g u l y á s t két kenyérrel és ... és ... hogy szerénytelen ne legyek, egy fél meszelyt ...

Ezzel lerogyott a sarokasztal mellé és csak akkor ütötte fel fejét, mikor a pincér elébe tette a párolgó ételt.

A kis gulyás gyorsan eltűnt s utána a fél meszely is, de ekkorra másik adagot tett a pincér az asztalra és egy üveg bort. Csak most fogott lázas étvágygyal K e a n u r a vacsorához. A szobában teljes csend uralkodott. Az urak a másik asztalnál csak a tekintetükkel beszéltek és egy-egy pillantást löveltek a még mindig farkasétvágygyal rendelkező vendég felé.

A járásbíró intésére a pincér ismét hozott valamit egy tányéron; ez is eltűnt csakhamar a palack tartalmával együtt. Most aztán Kean ur nagyot lélegzve felállt, lehuzta magáról kopott, rövid felöltőjét, aztán közelebb lépett az urak asztalához s a mellén keresztbefonva karjait, némán tüzte szűr tekintetét hol az egyik, hol a másik arczába, mialatt az övé lázas pirossággal vonaglott ...

A társaság kíváncsian leste, hogy mi következik most?

— Helyes? — szólalt meg végre Kean ur, kissé fátyolozott hangon. — Az urak tudják méltányolni a művészetet ... Hátha még látták volna az én Bánkomat, Petur bánomat, Telegdyt, Duval Armandomat, Hamletemet, Essexemet ...

Ekkor uj vendég érkezett. Tartózkodón, szinte lábujjhegyen lépett a szobába.

— Egyedül, Lajcsi? — kérdezte az egyik ur.

— Nincs sehol semmi, instálom; hazaküldtem a bandát, én is csak azért tértem be, hogy egy kis forró csájával eljusszszem magamtól a hideget ...

Mig az «első banda» primása ezeket mondta, Kean ur feltűnő magaviseletet tanusított. Az első szónál egész testében megrázkódott, azután fokozatosan halványodott az arca krétafehérre, míg szederjes ajkai idegesen remegtek.

Ezalatt a primás lehuzta prémes bundáját, megrendelt: az italát s nagy hajlongásokkal a félhomályból előrejött. Csak most néztek farkasszemet. Valami leirhatatlan tekintetváltás volt a két ember találkozásá.

A primás elsápadt, a színész pedig eltorzult arcával, valósággal ordított:

— Botot ide! ... Hah! Botot, vagy korbácsot ... itt a gaz csábító! ... Ah! ... Végre leszámolunk ... Botot ide! ... Ah! ...

Egy pillanatig motollaként forgott maga körül a szoba közepén, aztán erőlenül összeroskadott.

— «Vesztés a világon egyedül én vagyok», — hörögte és halálra váltan hunyta le szemeit.

Az orvos és a többiek is rökön segítségére siettek. Fölemelték az alált embert és bevitték az olvasószobába, ahol a széles bőr divánra fektették. Az orvos alaposan megvizsgálta, valami orvosságot is hozatott neki, s lélkére kötve a pincérnek, hogy a beteghez néha tekintsen be — visszatér a társasághoz.

— Nagyfokú fölhevülés, — modta — amihez hozzájárult, hogy a szerencsétlen ember lsten tudja mióta üres gyomrát alaposan megterhelte. Komolyabb baj, azt hiszem nem lesz. ...

nes népoktatás sem; arra az szükséges, hogy legyen elegendő iskola, más szóval, hogy mindenütt, ahol kell, legyen iskola. Ennek szükségét Apponyi fölismerte és népoktatásunk extenzív kiépítését akként vette tervbe, hogy 8 éven keresztül évenként 500 új állami iskolának felállításával eleget tesz a követelményeknek is. Azonban bevallotta, hogy ilyen módon ez alatt a cél el nem érhető, mert az új állami iskolák jelentékeny része elkerülhetetlenül arra szolgál, hogy nem állami jellegű iskolák, állami kezelésbe vétessenek. Így az általa két év alatt felállított 950 állami iskolából csak 370 valóban új iskola. Apponyi tehát az új iskolák felállításának tempóját gyorsítani akarja, hogy minél előbb megszűnjék az ok, hogy százezrei a gyermekeknek csak azért nem járnak iskolába mert nincs iskola. Szerinte népoktatásunk extenzív kiépítése is, legfeljebb egy évtized alatt biztosítva van.

Másik szociális követelményét a közoktatási politikának kielégíti a mezőgazdasági ismétlődő iskolának — párhuzamosan az iparos tanulóismétlődő iskolákkal — a felállítása. Az ismétlődő iskola intézménye eddig elé oda tartozott a papirosos levő, sanyilódó intézmények közé. Most Apponyi és Kossuth ezt az intézményt használja föl arra, hogy kielégítsék azt a sokat hangoztatott, de igaz és jogos követelményt, hogy az iskola az életet szolgálja az életnek neveljen. Az ismétlődő-iskola ezentúl jó mezőgazdát és jó iparosokat fog nevelni; halottaiból föltámadva, fontos tényezőként egészíti ki népoktatásunk szervezetét.

Nem terjeszkedhetünk ki a nagy koncepciójú népoktatási program minden részletére, de megnyugvással nézünk megvalósítása elé. És hogy a nemzet meghozza a szükséges anyagi áldozatot, csak azt említjük, hogy a kultusz tárcának első költségvetése — az 1869-iki, — amely az alkotmányos érában benyújtott, a mai pénzérték szerint 2,440.000. koronát tett ki, az a költségvetés pedig, amelyet most az országgyűlés elfogadott, 81,350.000. koronát tesz ki.

Az a szerkesztői üzenet.

Igentisztelt Szerkesztő Úr!

Igazán sajnálom, hogy csak most írhatok önnek. De meg fogja bocsátani a késedelmességet, ha megírom, hogy nagyon el voltam foglalva. Aztán meg gondolkodba estem azon, vajon kell-e válaszolni egy olyan csöndes kirohanásra, amely elvégre nemis logikus. És más ok is késeltette a levelem megírását. Végre elhatároztam, hogy az ez iránybani gondolatokat megküldöm önnek felelősségem teljes tudásában. Azt a tudást én irtam.

Sokféle jelszó röpke ma a levegőben. Sokféle kellemes és kellemetlen híradást tudunk és ismerünk, amit nap-nap után tárgyal a napi sajtó. És azok a frázisok, ha talán okos ember szájából enyhébb, sőt kellemesek lehetnek, a közönséges vagy rossz akaratú ember ajkán merő durvaság. A mi lapocskánk többször élt avval a jogával, hogy afféle kérdésekkel foglalkozzék. És meg téven a kötelességét, nyugodtan tekinthetett a szemébe nemcsak az egyes embernek, de a társadalmi osztályoknak, felekezeteknek, mindenkinek.

Magyarországon, hogy ezelőtt vallási és nemzeti-ségi kérdés volt, az bizonyos, de már szűnő félben van az a szertelenség. Mondjuk meg őszintén: értjük is az örvendetés visszaféledést. Mert minél érettebb valamely nemzet, minél érettebbek annak elemei, az emberek, annál többre becsülik az egyént, a munkát, a tehetséget s annál nyugodtabban érik el a haladást, a boldogulást. Azonban fájdalom, — ma is vannak még pro és kontra megférhetetlen emberek, akik ezeket a régen idejét mult frázisokat igyekeznek felszínre tartani. És pár sorban jóakarattal, a legjobb szándékkal megírt pár sorban olyan dolgot látnak, ami abban benne nincsen Olyan magyarának bele tisztességes intencióba, amely keserű gondolattal tölti el a szemlélőt. Lehet, hogy együgyűség ez náluk, lehet az ilyen esetet is felhasználják kenyérkeresetre; mindegy. Csak az a fő, hogy elítélendő.

Az a hír, amit közreadtunk: Valóság. Tényleg inzultált két védtelen nőt három-négy férfi. Erről beszélni ma már nem is kell, mert ki van az egész derítve. Hogy az inzultálók éppen zsidók voltak, nem változtat a dolgon. Az azonban minden esetre érdekes, hogy híradásunkat olyanképpen értelmezi egy lupényi dr. G. I. és egy dévai lappropagátor, hogy az megsértése a petrozsényi zsidóságnak. (Az egész dolog Vulkánban történt!) Ha véletlenül azt a két színészlányt nem zsidók, de román suhancok verték volna agyba-főbe: híradásunk természetesen és jó lett volna. Nemde? Nagyon örvendünk azonban annak, hogy Lupény és Déva olyannyira szolidarisak antiszemitizmus felfedezésében, mert ezután mindig meg fogjuk kérdezni vagy itti, vagy ott, vajon mit szabad »lapocskánkba« megírni. Mi azonban, kedves szerkesztő Uram, haladjunk a tisztesség és jóakarat útján. És arról akkor se térjünk le, ha minden lében

kanál emberek kellemetlenkednek is olyan dolognál amihez nekik egyáltalán semmi közük. Azaz mégis. Any nyiban, amennyiben foglalkozás szerűen per anyago látnak ilyesféle híradásban: paragrafust rája! És ilyen kor rendelkezésre állunk.

Ami pedig a személyeskedést illeti? Pompás tér a lelkiület megnyugtatóására. Mi azonban ilyen térre még ilyen világlatot sem követünk, mint a Déva és Vidéke. No igen. Amely lap hetenként egyszer (méltoztassál érteni: egyszer) jelenik meg, az a másik, szintén ilyen-képen megjelenő lapot per lelapocskáz az valószínűleg világlat. Engedje meg szerkesztő Ur, de erről lehetetlen szatírárt nem írni. És ha még komolyan lehetne venné egy ilyen irányú lapot! Azonban a lap irányát mindig a komolyság adja meg. Nos? Lehet komolyan venni a baglyot, mikor a verébre nagyfejűt kiált? Hanem ha már eddig mentünk, érdekes lesz betekinteni jobban ebbe a nagy kaliberű lapba. Hogy tanuljunk. Lássuk, hogyan van az írva. Lássuk, vajlon hangban kifogástalan-e az a lap, amely a másiknak a szemében meglátja azt, ami ott nincsen is. Az egyik hasáb disze az az újdonság, amely a szállodás szobalányok megrendszabályozásairól ad hírt. Kérem csak ezt jól megfigyelni. Mennyire szellemes, mennyire ártatlan. Meg aztán okos. De különösen okos. Mi vidéki lapocskáknál szinte-szinte lehetetlen. Sőt az lenne a feltűnő, ha a Déva és Vidéke, azaz pardon, ha a vidéki lapocskák okos dolgot írnának. És mennyire megbecsül egy olyan társadalmi osztályt, ami embertömégükben, mint egyik-másik hetenként egyszer megjelenő, de magát nagyon látó vidéki lap. A katolikus papokról van szó. Egy utféli-szocialista hangján markol bele a katolikus pap bácsi életébe, kapcsolatban a szállodai szobalányok megrendszabályozásával. De ez helyes. Ez okos dolog is. Mert itt csak katolikus papokról van szó, akik pedig még csak asszonyokat sem páholnak el az utcán éjszaka, megtámadva azokat úgy, mint a görény a tyukot.

Szóval: Daniel, mi téged bámulunk.

Most pedig legyen ebből elég.

Igentisztelt Szerk. Ur! Az életnek meg vannak a maga sajátosságai. Az emberek sem lehetnek egyformák, sem szellemileg, sem erkölcsileg sem vallásilag. Az én apám — lehet — még zsidó volt, én pedig mind azokat a zsidókat nagyrabecsülöm, akikben tartalom és tisztesség van és mindazokat a nem zsidókat megvetem, akik a mai felfogás szerint nem ütnek meg a közbeccsülhetés mértékét. Az izgága mindenben ott lévő embert nem szeretem, mert az ilyen ember a haladás kerékkötője. Az olyan ember pedig, aki a jobban is rosszat lát — beteg. Ujságírás kellemetlenségek nélkül nem lehet. Ezekkel számolni kell. Számolunk is. És ha valamikor érdemlegesen hozzá kell szólni az ilyen esetekhez: papirunk van bőven, a tintánk fekete, a nyomdafestékünk is igen használható. Lapocskánk pedig megjelenik hetenként egyszer, akárcsak a Déva és Vidéke — világlat.

Szívesen üdvözlő önt a vulkáni Tudósító.

— Hála Istennek! — sóhajtott a primás önkéntelenül.

A járásbírónak csak most jutott eszébe az a jelentős pillanat, amikor a két ember egymással szembeállott.

— Lajcsi, — szólalt meg komolyhangon s merően nézett a primás szemébe — ti ismeritek egymást!...

A primás lehajtott a fejét s csendes, kissé remegő hangon mondta:

— Igaz, instálom; én ismerem ezt a szerencsétlen embert. Másvalaki talán dicsekedve mondaná el ezt a dolgot, de én, — tessék elhinni — mindig lelki furdalással gondolok rá...

— Ül le, — vágott közbe az orvos. — Így, aztán mond el, honnan ismeritek egymást?

A primás kocintott és kiürítve a pohár tartalmát, így kezdte:

— Vagy huszonöt esztendeje lehet. Odaát, az én görbe hazám egyik kis városában színészek játszottak. A mi bandánk volt a zenekar... A társulatnak nagy pártolásban volt része és különösen a Bölcsfy-párt halmozta el a közönség minden kegyeivel. Az asszony szép, fiatal, királynői tinnel, kitűnő hanggal; a férje elegáns megjelenésű, igazi uri modoru, hatásos szavaló képességgel és alakító tudással...

Itt a primás sóhajtott és hosszú lélegzet után folytatta:

— A bandában egyedül én voltam kottista s így a primadonnával igen gyakran kellett érintkeznem, egy-egy énekes szerep próbája alkalmából.

— Hát instálom, — mondta egy árnyalattal magasabb hangon Lajcsi, miközben két szeméit körülhor-

dozta a társaságon — nem dicsekvésképpen mondom, de talán még ma is elhiszik rólam, hogy akkor még szemrevaló gyerek voltam... Na... hát aztán a cigánybűszkeség, hogy akiért a város számottevő férfiai török magukat, engem részesít kegyeiben...

— Nagyítsz, — szólott közbe valaki.

A cigány zavartalanul folytatta:

— A szezon véget ért. A szintársulat tovább folytatta körutját. A mi bandánk pedig már szerződött volt a bécsi Magyar-csárdába. Indulóban volt a vonat. Mindenki fölszállt a kocsikba. Én utolsónak maradtam. Tudja a jó Isten, hogy mi tartóztatott annyira vissza... A harmadik esengetésnél egyszerre előttem állt Bölcsfiné, egy kis táskával a kezében. Izgatottan hadarta:

— Lajcsi veled megyek... nélküled nem tudok élni! Megver az Isten ha elhagysz...

Még válaszolni sem tudtam, mert a vonat már megmozdult, s csak annyi időnk volt, hogy fölkapaszkodjunk... Mikor már elhelyezkedtünk a kupéban, az asszony félénken huzódott meg. A cigányok pedig irigy szemmel néztek rám és eléggülten lökdösték egymást oldalba a könyökükkel.

... Hát igaz, hogy én is nagyra voltam a hódítással. De a dicsőség nem sokáig tartott. A kiállítás bezárása után körutra mentünk. Az asszony persze mindenütt velom jött. Moszkvában azután engem is otthagytott és egy közékezedest boldogított szerelmével...

Nem vertem érte falba a fejemet; sőt úgy éreztem, hogy nagy kő esett le a szívemről, mert azt az embert igazán sajnáltam. Most aztán megkönnyebbített a gondolat, hogy talán ugye kerültre volna el a sorsát.

Háromesztendei vándorlás után hazakerültem. Itt-

hon csakhamar átvettém egy banda vezetését. Meg is házasodtam és teljesen elfeledtem a multakat... Tavaly nyáron — hiszen tudják, instálom — körutra mentünk. A Dunántulra is elkerültünk s X-ben állapodtunk meg, ahol éppen a komenciós szintársulat tartotta előadásait.

Többször jöttünk össze a tagokkal s beszédközben egyszerre szobakerült Bölcsfy is...

— Szegény fiu, — mondta egy öreg színész — igazán kár érte. Nagy tehetség volt! Nem is értem, hogy színészmunka hogyan veheti annyira a szívére egy asszony hűtlenségét...

... Bizony, a lelkembe sajgott, — folytatta a primás komor hangon. — Szinte félve kérdeztem:

— Meghalt?

— Bár így volna, — felelte a színész. — Három év óta nem hallottam róla. Akkor azt beszélte, hogy egészen elzúllott. Egy ideig előbbi igazgató-ismerősei csupa szánalomból adtak neki egy-egy vendégzereplést, de csak ritkán állta meg a helyét; a szerepeit össze-vissza zavarta, mint afféle félbolond. Nem lehetett használni.

Szererencsére volt egy kis vagyonszája, s miután maga is belátta, hogy művészi ambíciója letört, hazament, hogy sokszor kiérdemelt babérjain pihenjen... Azóta nem hallottunk róla.

— Ennyit mondott az öreg színész, instálom, — folytatta a primás — s én igazán mondhatom, egészen megkönnyebbültem. Azt gondoltam, hogy az a szegény ember, akit talán akaratlanul én rontottam meg, utóljára beletörődött a sorsába... Sokszor szerettem volna neki megmondani:

KÜLÖNFÉLÉK:

— **Személyi hírek.** A folyó hó 19-én tartott vármegyei közgyűlésen megválasztottak: hátszegi főszolgabírónak: Fekete Károly, helyébe algyógyi főszolgabírónak: Pogány Árpád: az elhalt Jancsó Ferenc helyére: Bercsényi Sándor és Rimbás Győző, helyükbe II. oszt. szolgabírákká: Kardos Árpád és Imre István. II. oszt. aljegyzővé: Andrae József polgármester helyére: Csulay Andor, utóbbi helyére pedig III. oszt. aljegyzővé: Gerbert Ottó. A főispán kinevezte tiszteletbeli ügyésszé dr. Tolnay Lajost. Az összes megválasztottak, nyomban letették a hivatali esküt.

— **Az algyógyi munkás-szanatórium megnyitása.** Az Algyógy mellett, a kincstári vasbányák munkásai részére épült tüdőbetegek szanatóriumának építési munkálatai teljesen befejezve állnak. A szanatórium a modern hygienia vívmányai alapján, a legnagyobb kényelemmel van berendezve, úgy, hogy vetekedik bármely ily célú európai intézettel. Ünnepléses megnyitása f. hó 24-én lesz, mely ünnepélyre lejön Wekerle Sándor miniszterelnök, Popovics Sándor belügyi- és Szerényi József kereskedelmi államtitkár kíséretében. A magas vendégek fogadtatása iránt nagy előkészületek történnek Algyógyon. Nem lehetetlen, hogy ezen alkalommal a miniszterelnök Petrozsénybe is feljön, ami mult péntekre volt tervezve, de közbejött akadályok miatt elmaradt.

— **Önkéntes tűzoltóság** szervezése érdekében Suszter Sámuel községi rendőrbiztos felkéri a közreműködésre hajlandó érdeklődőket, hogy áldozó csütörtökön f. hó 28-án este 8 órakor az Emke vendéglő éttermében tartandó alakuló értekezleten megjelenjenek.

— **A petrozsényi áll. el. iskola tanítótestülete,** f. évi május hó 30-án, a «Wagner»-szálló nagyszobájában, jótékony célú gyermekelőadást rendez, melyre tisztelettel meghívja a n. é. közönséget a rendezőség. Műsor: 1. «Tavaszi dal» és «A rétalji faluvégén». Éneklő a gyermekkar. 2. «Éji látogatás» Gyulai Pállól. Szavalja Schlett Stefánia V. oszt. tanuló. 3. «Népdal-egyveleg». Előadják: Szuhánék József VI., Angyal János IV. és Szedlácsek János IV. oszt. tanulók. 4. «Kosuth sírja». Ábrányi E.-től. Szavalja: Salló Ferike III. oszt. tanuló. 5. «Huszárdal», «Csóri cigány». Éneklő a gyermekkar. 6. «Jákob álma», előkép. Előadja 14 áll. isk. tanuló. 7. «A száz esztendő láda». Vigjáték egy felvonásban. Irta: Ágai Adolf. Személyek: Ernő, Dezső, testvérek Griez Lajos, Fábry László IV. oszt. tanulók, Borbála, gazdasszony Török Juliska V. oszt. tanuló, Janika, Zsuzsika, unokái Klinga László IV. oszt. tanuló, Varga Róza III. oszt. tanuló. 8. «Magyar fonó», életkép három változatban. Előadja 25 tanuló. Belépődíj: I. II. sor és oldalszék 2 korona, III., IV. és V. sor 1 kor. 60 fill., a többi sor 1 kor., állóhely 60 fillér, karzat 40 fill. Kezdeté este 7 órakor. Jegyek a pénztárnál már 6 órakor kaphatók. Felülvezetéseket köszönettel fogad és nyilvánosan nyugtáz a rendezőség.

— **Kézrekerült pénzhamisító.** A petrozsényi rendőrbiztos ugylátszik ambícióval s dicséretes buzgalommal végzi sokoldalú feladatát. A közrendészet terén működésének eredményét tapasztaljuk. Megrendszabá-

— **Paftás, ne emésszen a bánat azért az asszonyért.**.. Nem érdemli meg!...

A pincér most ijedt arccal jelentette:

— Kérem tekintetes urak, odabent alighanem baj van. Az az ur nem mozdul. A szemével ugyan meredten néz a menyezetre, de nem lélekzik...

Az olvasó terem rögtön benépesült. Az orvos megállapította, hogy a szerencsétlen embert szívzűhlűdés érte.

Egy darabig komor arccal, némán álltak körül a kihűlt tetemet, míg végre megszólalt a járásbíró:

— Fiúk, — mondta ellentmondást nem tűrő hangon — tisztességes temetést rendezünk neki...

— Igen, igen, — kontrázott a primás. — Én is kiviszem a bandát s a sírjánál magam játszom el kedvenc nótáját:

— «Befujta az utat a hó»...

..Hej, de sokszor huztam szegénynek. De akkor még boldog volt...

Kovács János.

lyozta a dologtalan csavargókat. Legutóbb egy Burmárt János nevezetű kokolováci lakost fogott el pénzhamisításért Petrozsényben s miután beismerte, hogy ezüst pénzeket hamisít, átadta a csendőrségnek.

— **Kérelem.** Azon tisztelt gazdákat, kiknek az ideai vetésnél alkalmuk volt az időkülönbséget az impregnált és a nem impregnált takarmányrépamag kikeletése között megfigyelni, felkérjük, szíveskedjenek eziránti tapasztalataikat, akárhonnán szereztek is be a nem impregnált répamagot, közvetlenül Mautner Ödön magkeskedésével, Budapest, Rottenbiller utca 33. közölni. Miután az ideai pontos megfigyelésekre a Mautner cégnek úgy a tiszta igazság mint a közérdek szempontjából szüksége van, nagyon kéri, előzetes köszönetének hálás kifejezése mellett, a tényleges adatokat 8 nap alatt akár levelezőlapon is, vele tudatni.

Nyilttér.

Rágalmazás? Lapunk f. é. 17. számában arról a nagy tárgyalásról tettünk említést, mely a tervezett petrozsényi vízvezetékre és a m. kir. államvasutaknak a Malea-patak vízhasználati jogára vonatkozólag megtartott. Utaltunk arra, hogy a m. kir. államvasutak képviselői, annak igazolására, hogy a vasutnak a Malea-patak vizének használatára nézve biztosított joga van egy, 1872-ben kötött szerződést mutattak fel, melyszerint Petrozsény azidőszerein birája, jegyzője s két esküdtje 20 fírt eladták a vízhasználati jogot a Máv.-nak. Megjegyeztük, hogy a kérdéses szerződés érvénytelen volt, mert az 1871. XVIII. t. c. határozott rendelkezése ellenére nem a községi képviselőtestület többsége és nem 30 nap közbevetésével, névszerinti szavazással fogadta el a kétoldalú szerződést, a mely törvényhatósági jóváhagyás végett fel se lett terjesztve.

Ez röviden a tényállás. Ezt írtuk meg. Dombora László azidőszerein körjegyző ur a lapunk legutóbbi számának nyiltterében közölt felhívással a cikk íróját jelentkezésre szólítja fel, mert rágalmazásért kérdőre akarja vonni.

A felhívást közöltük abban a feltevésben, hogy a vélt sérelem okozta felindulás lecsillapult és ha lapunk tudósítása netán téves, avagy az ügy miben állásának más irányu megvilágítását, esetleg az ismertetett eljárás indokolását jónak látja, ezt fogja cselekedni, — tudva azt, hogy lapunk az ellenvélemények, a helyreigazítások közlése elől soha sem zárkózott el.

Ehelyett Dombora ur személyeskedő levélben lapunk szerkesztőjének ront s követeli, hogy a nyiltterben közöljük, hogy beperi a szerkesztőt rágalmazásért. De egy szóval sem említi, hogy lapunk közlésében mi tulajdonképpen a rágalmazás.

Megfelel tudósításunk a valóságnak, vagy nem felel meg. Ha megfelel, akkor nem forog fenn rágalmazás, ha nem felel meg, akkor álljon helyt a cikk írója, vagy a felelős szerkesztő. És helyt is fog állni. Mert kivan zárva, hogy a felmutatott szerződés hamisítvány volna. Ilyennel a Máv. képviselői nem kísérleték volna meg vízhasználati joguk igazolását. A román nyelven írott szerződés ismertetett tartalmához sem fér kétely, mert a tárgyaló bizottságban több tekintélyes állású köztisztviselő volt, akik a román nyelvet jól értik s beszélnek s a kérdéses irat tartalmát úgy magyarázták, amint lapunkban közöltük.

Ha Dombora ur lapunk közlésében a valósággal ellenkezőt talál, mutasson rá és ha igaza van, készséggel helyreigazítjuk. Ha pedig személyére vonatkozó sértést lát, nagyon sajnáljuk, de ez se szándékunk nem volt, se nem tettük. Személyeskedni nem szoktunk, s éppen ezért személyeskedő, indokolatlan epéskedésére nem reagálunk. Tárgyilagos cáfolatnak szívesen helyt adunk. Dombora László ur személyét, egyéni tisztességét még csak burkoltan sem érintettük. Ha mint 36. év előtt volt körjegyző eljárását törvényrendelkezésével meg egyezőnek nem tartjuk, ebben józan ésszel, ép elmével rágalmazást ki sem láthat, még abban az esetben sem, ha tévednének. Aki a közpályán működik, annak ténykedése nyilvános bírálat tárgya, de az esetleg nem tessző véleménynyilvánítás a rágalmazás tényálladékat nem képezi. A kérdéses ügynek lapunk közlésével ellenkező ismertetését szívesen közreadjuk, természetesen, ha az a beigazolt tényállással ellenkezőnek, erre rámutatunk. Személy elleni sértést se mi el nem követünk, se ilyenek helyt nem adunk. A fenyegetéstől pedig egyáltalán nem ijedünk meg, a jelen esetben pláne nem. Külömben aki haragszik, annak nincs igaza, különösen, ha ok nélkül haragszik.

Szerk.

Külömböző butorok, u. m. salongarnitúrák, consoltükrök, hálósobaberendezések, azonkívül porcellánszerve-ek, stb. azonnal eladók. A venni szándékozók megtekinthetik reggel 8. órától kezdve a nap bármely órájában.

Kantner János
kir. főmérnök lakásán.

198—1908. szám végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a dévai kir. törvényszéknek 1907. évi 1073. számú végzése következtében Dr. Vaszínca Tamás, puji ügyvéd által képviselt «Jiana» takarékpénztár részvénytársaság petrozsényi bej. cég javára Timisán Juon Szurdu és társai h.-f.-urikányi lakosok ellen 110. K. s jár. erejéig 1908. évi január hó 28-án fogatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 740. koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, épületek és sertés, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbírószág 1907.-ik évi v. 1799./3. számú végzése folytán 110. kor. tőkekövetelés, ennek 1906. évi október hó 10. napjától járó 6 % kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 89. kor. 79. fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig H.-f.-urikány községében Timisán Juon Karemán és Deszpa György lakásán leendő megtartására 1908. évi június hó 5.-ik napjának d. e. 9. órája határidőül kiütetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-nel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Pujon, 1908. évi május hó 11.-ik napján.

Bíró János

kir. bír. végrehajtó.

195. szám 1908. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a dévai kir. törvényszéknek 1907. évi 9911. számú végzése következtében Dr. Vaszínca Tamás puji ügyvéd által képviselt «Jiana» takarékpénztár részvénytársaság petrozsényi bej. cég javára Petrojeszk Vaszilie és társai ponorohábai lakosok ellen 80. K. s jár. erejéig 1908. évi február hó 8.-án fogatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 810. koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbírószág 1907.-ik évi 1695./4. számú végzése folytán 80. kor. tőkekövetelés, ennek 1907. évi február hó 28.-ik napjától járó 6 % kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 65. kor. 07. fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Sztáncs Juon és Dáncs Juon végrehajtást szenvedők ponorohábai lakásán leendő megtartására 1908. évi június hó 4.-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kiütetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-nel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Pujon 1908. évi május hó 11. napján.

Bíró János

kir. bír. végrehajtó.

TÉGLA elsörendüt építőszándékozónak és homokot házhoz szállítva is ajánl

1—3

HERMAN ADOLF.

TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az
összes rovarokat gyorsan
és alaposan kipusztítja;
üvegben —.30, —.60 1.—
és 2.— koronáért kapható.

TIRGRAM TINKTURA

Csakis **poloskák** ellen üvegben
—40, —80, 1.20, 2.60 és 5.—
koronáért kapható minden jobb
drogériában, fűszer- és festék-ke-
reskedésben, ahol Tirgram-Plaká-
tok ki vannak függesztve. Ügyel-
jünk a „TIRGRAM” névre. Gyár:

Budapest, IV. ker., Károly-utca 1.

Válasz

mindazon támadásokra, melyek az im-
pregnált és szelektionált (válogatott) takar-
mány répamagra (csillag védjegygye) vo-
natkoznak.

Mindezeideig hallgattunk azokról a rendsze-
resen folytatott támadások és gyanúsításokról,
melyek szóban és írásban érintették a nagytek-
intélyű Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő
céget Budapesten.

De miután a «Magyar Mezőgazdák Szövet-
kezete» lapjának legutolsó számaiban a «Jaensch»
nevet is említi, ezennel a következőket jelentjük ki
a nyilvánosság előtt:

1. Minden egyes bál csillagjegyű védjegygyel
és eredeti ólomzárral ellátott takarmány répamag,
melyet a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk,
tényleg impregnálva is lett. — NEM IGAZ
tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a «Magyar Mező-
gazdák Szövetkezete» lapjának szerkesztősége ennek
ellenkezőjét állítják.

2. Minden egyes bál takarmány répamag,
melyet ami ólomzárral a Mauthner Ödön cég-
nek szállítottunk, teljesen kifejtett, nehéz eredeti jel-
leggel bíró anyarépákból származik, melyet tápérték
tartalmára nézve laboratóriumunkban **egyenként**
megvizsgálunk. — NEM IGAZ tehát, ha Rázsó
tanár ur vagy a «Magyar Mezőgazdák Szövetkeze-
tének» vezetősége ennek az ellenkezőjét állítják.

3. Sohasem kértük a «Német Gazdasági
Egyesület»-et, hogy tenyésztésünket a magtenyész-
tési törzskönyvbe beiktassa. NEM IGAZ tehát, ha
ezt bármely oldalról is állítják. — Az az állítás
SEM IGAZ, hogy répamag tenyésztésünk bevezet-
ésére vonatkozó kérelmünket a «Német Gazdasági
Egyesület» bíráló bizottsága visszautasította volna,
mert eziránt sohasem folyamodtunk.

4. IGAZ AZONBAN az, hogy minden na-
gyobb, szolid tenyésztő német cég az anyanövény
kiválasztása által igyekszik termékeit megjavítani,
— hogy velünk együtt létezik sok magtenyésztő,
ki a laboratóriumban való egyenkénti vizs-
gálattal a takarmányrépa minőségét javítja, ami
nem tévesztendő össze azzal a szokásos szem-
mérték után való válogatással, melyet minden gazda
egyedül is eszközölhet. Ezen eljárás természetesen
össze sem hasonlítható és elenyésző értékkel bír
a vegyi vizsgálat alapján kiválasztott anyarépákkal
szemben.

5. Igaz végül, hogy nincs oly szolid német
takarmányrépa magtermelő, ki szelektionált (válo-
gatott) anyarépáról származó eredeti magvait ol-
csóbb áron bocsájtaná forgalomba, mint mi.

Az igen tisztelt gazdaközönség eléggé intelli-
gens, hogy a mi nyilatkozatunkból levonja azt a
következtetést, hogy mely indító okokra vezetendő
vissza az a hajszja, melyet a mi szelektionált (vá-
logatott) anyarépákról tenyésztett impregnált takar-
mányrépamagunk ellen indítottak, s e hajszának
fővonásaiban ne lálsson mást, mint gyűlöletet és
irigységből fakadó gyanúsításokat.

Ha nálunk terjesztenek ehhez hasonló
írógé, valótlán állításokat, az ill. l. ellen
megindítják a büntető eljárást.

Aschersleben, 1908. április hó.

2—6

Gustav Jaensch & Co.
magtermelési részvénytársaság.

JÉG

kapható naponta, tiszta
folyó-vízből

2—3

HERMAN ADOLF-nál.

Értesítés.

Petrozsény és vidéke n. é. közön-
ségének b. tudomására hozom, hogy
Petrozsényben a Malea-utcában Doda
Károly házában lakom, hol minden a

..szoba-festészethez tartozó..

munkákat a legdiszesebb kivittől, a
legegyszerűbbig felvállalom, főtőrekv-
sem oda fog irányulni, hogy a n. é.
közönség bizalmát mindig kiérdemeljem.

Pontos és jó munkáért felelősséget
vállalok! Kívánatra, bár mely időben
házhoz mintákkal együtt eljövök.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve
vagyok

tisztelettel:

Schwarz Simon
szobafestő.

Eladó cipész-műhely.

Pujon, a főutcán egy gazdagon felszerelt
és egy SINGER-féle Cylinder varrógéppel ellátva

CIPÉSZ-MŰHELY

elhalálozás miatt szabad kézből olcsón azonnal

ELADÓ.

Az érdeklődők személyesen megtekinthetik.

Özv. Turbulán Józsefné

2—3

tulajdonosnénál PUJON.

Vendéglő megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség
becses tudomására hozni, hogy

a Szurduk szorosban levő Gambrinus vendéglőt

i. hó 17-én (vasárnap) megnyitottam.

A kiránduló személyvonat június 15-étől
ünne- és vasárnaponként ez évben is fog
közlekedni.

Kitűnő meleg és hideg ételekről gondos-
kodtam. — Ugyisintén naponként friss DREHER-
féle korona sör és kitűnő borok. — Minden
vasár- és ünnepnap cigányzene. — A gyerme-
kek szórakozására különféle játékszerek állanak
rendelkezésre.

A n. é. közönség b. pártfogását kéri

Sohr Henrik
vendéglős.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke
n. é. közönségének becses tudomására hozni,
hogy Petrozsény község központján a Kos-
suth Lajos-utca, Joanovits János-féle házban

csemege-, különlegességi- és fűszer

kereskedést nyitottam s az e tekintetben támaszt-
ható igényeknek kielégítésére dusan felszereltem.

Hideg felvágottak, halkülönlegességek, vaj,
sajtok, továbbá gyümölcs konzervek a legnagyobb
választékban s mindig friss állapotban kaphatók.

Figyelmem, pontos kiszolgálással s a leg-
szolidabb árakkal igyekszem a Petrozsényben
hiányt pótló üzletmennek a nagybecsűlt bizal-
mat és pártolást megszerezni s biztosítani.

Petrozsény, 1908. május 15.

2—3

Kohn Mór.

NYOMATOTT FIGULI ANTAL GYORSSAJTÓJÁN PETROZSÉNY.